

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 379/2016-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. júna 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného obchodnou spoločnosťou Prosman a Pavlovič advokátska kancelária, s. r. o., Hlavná 31, Trnava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Andrej Kučera, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 50/2013-609 z 28. marca 2013 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 284/2013 z 30. septembra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. februára 2015 doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9 Co 50/2013-609 z 28. marca 2013 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 284/2013 z 30. septembra 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že návrhom podaným Okresnému súdu Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) ešte v roku 1990 sa sťažovateľ ako navrhovateľ v 3. rade spolu s ďalšími navrhovateľmi (spolu aj „navrhovatelia“) domáhali proti obchodnej spoločnosti Technické sklo, a. s., Agátová 22, Bratislava (ďalej len „odporca“), vyplatenia odmeny za využívanie ich zlepšovacieho návrhu označeného ako „*Chemické zloženia skla*“, ktorý bol u právneho predchodcu odporcu národného podniku Slovenské závody technického skla, n. p., Bratislava, závod Dúbravka, zaevidovaný v denníku zlepšovacích návrhov na základe prihlášky navrhovateľov z 13. mája 1985 pod č. ZN č. 100/85 PR-R. Okresný súd v poradí piatym rozsudkom č. k. 6 C 220/1990-583 z 25. septembra 2012 návrh navrhovateľov ako nedôvodný zamietol, pretože po vykonaní dokazovania výsluchmi účastníkov, viacerými listinnými dokumentmi aj dvoma znaleckými posudkami dospel k záveru, že *„zlepšovací návrh nebol odporcom využívaný a iné dôkazy preukazujúce tvrdenie navrhovateľov neboli predložené, preto nemal súd dôvod spochybňovať závery znaleckých posudkov“*. Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom namietal, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho posúdenia veci, pretože *„súd na začiatku nevyriešil prejudiciálne otázku, či navrhované riešenie je zlepšovacím návrhom, a ak áno, či došlo k jeho využitiu u odporcu“*, ktorý podľa názoru sťažovateľa navrhovateľmi navrhnuté opatrenie *„vyrábať E-sklo s obsahom 7,0 + - 0,5 % B₂O₃“* skutočne vykonal, preto trval na tom, že im vznikol nárok na odmenu v zmysle v tom čase účinného § 116 ods. 1 druhej vety zákona č. 84/1972 Zb. o objavoch, vynálezoch, zlepšovacích návrhoch a priemyselných vzoroch v znení neskorších predpisov.

Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) potvrdil.

Dovolanie sťažovateľa odôvodnené tým, že mu postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) OSP], najvyšší súd napadnutým uznesením podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP odmietol, pretože dospel k záveru, že jeho prípustnosť nevyplýva z § 238 ods. 1 až 3 OSP a nezistil ani danosť niektorej z vád konania uvedených v § 237 OSP.

So závermi všeobecných súdov sťažovateľ nesúhlasí a v sťažnosti vyjadruje presvedčenie, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti poukazuje na to, že už vo svojej argumentácii obsiahnutej v odvolaní spochybňoval správnosť skutkových zistení a právnych záverov rozsudku okresného súdu, na základe čoho *„bolo nevyhnutné, aby sa odvolací súd s myšlienkovými konštrukciami, na ktorých je táto argumentácia založená, v odôvodnení napadnutého rozhodnutia v potrebnom rozsahu zaoberal a vysporiadal sa s nimi, a nadväzne na to sa s nimi bud' stotožnil alebo ich vyvrátil, k čomu však... nedošlo“*. Sťažovateľ si uvedomuje, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každú poznámku či pripomienku účastníka, avšak rozhodnutia vydané v danej veci sú podľa jeho názoru nedostatočne odôvodnené, nepreskúmateľné a nepresvedčivé, pretože krajský súd ani najvyšší súd *„v odôvodnení napadnutých rozhodnutí neuviedli, z akých dôvodov považovali argumentáciu sťažovateľa obsiahnutú jednak v podanom odvolaní, neskôr uvádzajú v podanom dovolaní za skutkovo i právne bezvýznamnú“*.

Na základe uvedeného sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že napadnutým rozsudkom krajského súdu a napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby tieto rozhodnutia zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 5 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) pritom možno hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím alebo iným označeným postupom orgánu štátu

a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konania (napr. I. ÚS 66/98, III. ÚS 168/05, IV. ÚS 136/05, I. ÚS 453/2011).

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 9 Co/50/2013-609 z 28. marca 2013

Vo vzťahu k splneniu procesných podmienok prípustnosti sťažnosti smerujúcej proti napadnutému rozsudku krajského súdu vychádzal ústavný súd v zmysle rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. novembra 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika (sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54) z právoplatnosti sťažnosťou napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné, a preto dvojmesačnú lehotu na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde považoval v jeho prípade za zachovanú.

Vzhľadom na to, že sťažovateľovi je známa judikatúra ústavného súdu týkajúca sa jeho oprávnenia preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov vo vzťahu k obsahu označených práv, v danom prípade ju nebolo potrebné duplicitne citovať.

Na doplnenie ústavný súd pripomína, že všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu.

Všeobecný súd však nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je povinný na tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 329/04, II. ÚS 106/05, III. ÚS 32/07, III. ÚS 302/09, III. ÚS 75/2010).

Napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí návrhu navrhovateľov na vyplatenie odmeny za využívanie ich zlepšovacieho návrhu z dôvodu, že odporca ho nevyužíval.

Sťažovateľ považuje napadnutý rozsudok za nedostatočne odôvodnený, nepreskúmateľný a nepresvedčivý, pretože je presvedčený, že krajský súd sa nezaoberal jeho odvolacími námietkami, ktoré vo svojej podstate spochybňovali správnosť dokazovania vykonaného okresným súdom.

Pre účely overenia opodstatnenosti sťažnostnej argumentácie sa ústavný súd oboznámil s odôvodnením napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorý v jeho relevantnej časti uviedol:

„Odvolací súd v súlade so súdom prvého stupňa aj po doplnení dokazovania zistil skutkový stav veci spočívajúci v tom, že po podaní prihlášky právny predchodca odporcu rozhodol o prihláške ZN č. 100/85 dňa 31. 5. 1985 tak, že uskutočnil prieskum využiteľnosti zlepšovacieho návrhu a výsledok tohto prieskumu je negatívny...“

Keďže navrhovateľom neprináležala odmena v zmysle § 116 veta prvá zákona č. 84/1972 Zb., bolo potrebné skúmať či predmet prihlášky aj napriek týmto rozhodnutiam spĺňa podmienky zlepšovacieho návrhu (t. j. či navrhovatelia nemajú nárok na odmenu v zmysle § 116 veta druhá), čím sa správne prvostupňový súd zaoberal, keď na túto otázku nariadil vo veci znalecké dokazovanie v zmysle § 127 O. s. p., keďže bolo potrebné posúdiť

skutočnosti, na ktoré treba odborné znalosti, nešlo v prípade posúdenia týchto skutočností o právnu otázku, a preto sú námietky navrhovateľa 3/ uvedené v odvolaní právne irelevantné. Odvolací súd na základe vykonaného znaleckého dokazovania... v súlade so súdom prvého stupňa dospel k záveru, že v danom prípade posudzovaná prihláška... nespĺňa všetky zákonné znaky zlepšovacieho návrhu v zmysle § 58 zákona č. 84/1972 Zb., keď odporca nepoužil riešenie obsiahnuté v posudzovanej prihláške zlepšovacieho návrhu, a preto nemohol dosiahnuť žiaden spoločenský prospech. Navrhovateľom nemohol vzniknúť nárok na odmenu v zmysle § 116 vyššie citovaného zákona veta, prvá, veta druhá a pokiaľ teda prvostupňový súd ich návrh ako bezdôvodný zamietol, jeho rozhodnutie je vo výroku vecne správne a odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.“

Preskúmaním napadnutého rozsudku ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, keď príslušné ustanovenia podstatné pre posúdenie veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné. Krajský súd primerane rozumným a v okolnostiach veci postačujúcim spôsobom reflektoval na sťažovateľom vznesené tvrdenia, na prerokúvaný prípad aplikoval relevantné hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov a svoje rozhodnutie o potvrdení rozsudku okresného súdu presvedčivo a náležite odôvodnil. Možno teda uzavrieť, že krajský súd zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ pred ním domáhal.

Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným (obdobne I. ÚS 313/2010, II. ÚS 134/09, III. ÚS 127/2012).

Keďže ústavný súd nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru,

sťažnosť v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo/284/2013 z 30. septembra 2014

Je nepochybné, že do obsahu práva na súdnu ochranu patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi konania poskytuje v dovolacom konaní, t. j. v konaní, v ktorom sa na základe mimoriadneho opravného prostriedku domáha ochrany pred dovolacím súdom z dôvodov, ktoré výslovne upravuje procesné právo. Jedným z takých dôvodov je aj odňatie možnosti konať pred súdom podľa § 237 písm. f) OSP. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom na poskytnutie ochrany v mimoriadnom opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť v rozsahu, v akom sa preukáže existencia dôvodu na poskytnutie súdnej ochrany v takom konaní (II. ÚS 249/05, III. ÚS 171/06, III. ÚS 307/07, III. ÚS 240/09).

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu zároveň vyplýva, že samotná otázka posúdenia podmienok na uskutočnenie dovolacieho konania vrátane posúdenia otázky prípustnosti dovolania patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu. Inými slovami, posúdenie tejto otázky je vecou zákonnosti a jej vyriešenie v súlade s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, ktoré v zmysle čl. 46 ods. 4 ústavy majú ustanovovať podrobnosti o realizácii základného práva na súdnu ochranu vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy, v konečnom dôsledku nemôže viesť k záveru o porušení označeného práva sťažovateľa. Pre neprípustnosť dovolania najvyšší súd ani nemá právomoc preskúmať dôvodnosť dovolania z hľadiska dovolateľom namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci.

Právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní

procesné podmienky upravujú ustanovenia § 236 a nasl. OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu z ustanovenia § 237 OSP výslovne vyplýva, že dovolanie je prípustné, len pokiaľ ide o prípady uvedené pod písm. a) až g) tohto zákonného ustanovenia. Dovolanie je prípustné aj proti rozsudku odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 OSP.

Súčasťou práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerešpektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V opačom prípade by totiž súd stratil možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného opravného prostriedku (dovolania) vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie odvolacieho súdu Občiansky súdny poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemôže znamenať odoprenie prístupu sťažovateľovi k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch (m. m. I. ÚS 145/2010).

Z uvedených hľadísk ústavný súd preskúmal aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa ako procesne neprípustné a ktorému tento vytýka nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia, nezistil však žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania), ktorý by nemal oporu v zákone.

Bez toho, aby ústavný súd citoval z pomerne obsiahleho odôvodnenia napadnutého uznesenia, konštatuje, že najvyšší súd sa neodmietol zaoberať mimoriadnym opravným prostriedkom sťažovateľa, ktorým napadol rozsudok odvolacieho súdu, jeho dovolanie riadne preskúmal, a to nielen zo zreteľom na uplatnený dovolací dôvod, ale aj ďalšie vady konania, ktoré však nezistil, preto následne sformuloval svoj právny záver o neprípustnosti podaného mimoriadneho opravného prostriedku a rozhodol spôsobom, ktorý mu § 219 ods. 1 OSP výslovne umožňuje, rešpektujúc pritom nielen relevantnú judikatúru ústavného súdu, ale aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. Najvyšší súd v napadnutom uznesení správne zdôraznil, že *„polemika o nesprávnosti súdmi vyslovených právnych záveroch pre nezohľadnenie právnej argumentácie účastníka konania sama osebe nie je*

presvedčivou bázou pre tvrdenia o nedostatku odôvodnenia súdnych rozhodnutí, ich nepreskúmateľnosti, prípadne arbitrárnosti“. Možno preto uzavrieť, že najvyšší súd zrozumiteľne a presvedčivo zodpovedal všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktorej sa sťažovateľ pred ním domáhal, a že jeho závery v žiadnom prípade nemožno považovať za arbitrárne alebo zjavne neopodstatnené. Keďže v danom prípade neexistuje žiadna príčinná súvislosť medzi námietkou porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. júna 2016